

Z. Br.

"Sesja jubileuszowa XXX-lecia Instytutu Orientalistycznego Uniwersytetu Warszawskiego (21-22 I 1964). Komunikaty naukowe", Warszawa 1964 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 10/4, 641-642

1965

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Stanisław Kossuth, *Górnictwo węglowe na Górnym Śląsku w połowie XIX w.* Wydawnictwo „Śląsk”, Katowice 1965, ss. 343.

Wydana w ramach *Prac Głównego Instytutu Górnictwa* książka S. Kossutha składa się z dwóch części. Część pierwsza *Zmiany w górnictwie węglowym na Górnym Śląsku w połowie XIX wieku* poświęcona jest obrazowi pracy i technicznego wyposażenia kopalń węgla kamiennego. Jest tu mowa o rynkach zbytu, o obowiązującym w połowie XIX w. na Śląsku prawie górniczym, jest też porównanie wydobycia innych zagłębi i krajów. Obszernie omówiony jest stan techniczny kopalń, uzyskiwane przez nie efekty gospodarcze, polityka górnośląskich przemysłowców oraz szkolnictwo górnicze. Część druga zawiera *Opis kopalń węgla kamiennego czynnych w 1859 r. na Górnym Śląsku*. Zachowując podział według rewirów, opisano tu do stu kopalń.

M. R.

Kazimierz Popiołek, *Górnośląski przemysł górniczo-hutniczy w drugiej połowie XIX wieku*. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Katowice—Kraków 1965, ss. 245.

Wydana w ramach publikacji Śląskiego Instytutu Naukowego w Katowicach praca K. Popiołka składa się z dwóch części, rozdzielonych cezurą lat 1875—1876.

Część pierwsza (lata 1850—1875) zawiera rozważania o burzliwym rozwoju w Niemczech przemysłu w ogóle, a górniczo-hutniczego — w szczególności, oraz na tym tle daje opis sytuacji górnictwa i hutnictwa na Śląsku, a więc przemysłu hutniczego żelaznego, górnictwa węglowego, przemysłu cynkowego, górnictwa i hutnictwa ołowiu i srebra. Omówiono zmiany strukturalne w tych gałęziach produkcji na skutek koncentracji kapitałów oraz podkreślono wagę takich czynników rozwoju, jakimi były: budowa kolei żelaznych oraz rozbudowa transportu rzeczno-

Część druga (lata 1876—1900) obejmuje okres względnie spokojnego rozwoju gospodarki niemieckiej. Autor obszernie analizuje warunki produkcji i zbytu rozważanych gałęzi przemysłu. Przy opisach i analizach sytuacji w tych gałęziach autor powołuje się często na dokonany postęp w technologii górniczej czy hutniczej oraz w organizacji przemysłu. W zakończeniu autor precyzuje pozycję Śląska w granicach państwa niemieckiego, stwierdzając skutki walki konkurencyjnej z zachodnioniemieckimi okręgami przemysłowymi, które powoli wypychały Górny Śląsk z rynków zachodnich. Umieszczone na końcu pracy 15 tablic statystycznych zawiera dane liczbowe produkcji oraz wewnętrznego i zagranicznego zbytu przemysłu górnośląskiego.

M. R.

Sesja jubileuszowa XXX-lecia Instytutu Orientalistycznego Uniwersytetu Warszawskiego (21—22 I 1964). *Komunikaty naukowe*. Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1964, ss. 147.

Instytut Orientalistyczny Uniwersytetu Warszawskiego powstał w listopadzie 1932 r. Uroczystości jubileuszowych nie udało się zorganizować ściśle w 30-lecie i sesja jubileuszowa odbyła się dopiero w styczniu 1964 r. (włączono ją w obchody XIX-lecia Polski Ludowej). Komunikaty naukowe wygłoszone na sesji wydano w książce. Poprzedzone są one słowem wstępnym prof. Stefana Strelcyna i szkiecem prof. Jana Reychmana *Z dziejów Instytutu Orientalistycznego Uniwersytetu Warszawskiego w latach 1933—1964* (ss. 7—17; na s. 7 o tradycjach orientalistyki na

Uniwersytecie Warszawskim, datujących się od 1818 r., na s. 8 o okresie po I wojnie światowej do 1932 r.).

Historii orientalistyki warszawskiej dotyczą także fragmenty niektórych komunikatów sesyjnych, np. prof. Janusza Chmielewskiego *Informacja o Katedrze Sino-logii i pracy własnej*, doc. Wiesława Kotańskiego *Prace Zakładu Japonistyki*. Komunikat prof. Ananiasza Zajączkowskiego *Studia nad zabytkami kipczackimi* kreśli historię 30 lat studiów autora nad wymienionymi zabytkami².

Z. Br.

Sesja naukowa 1965 — XX-lecie Politechniki Gdańskiej. Wydawnictwo Uczelniane Politechniki Gdańskiej, Gdańsk 1965, ss. 510.

Księga jubileuszowa Politechniki Gdańskiej, oprócz słowa wstępnego napisanego przez rektora K. Kopeckiego, składa się z dwóch części: pierwsza (ss. 7—171) przedstawia rozwój poszczególnych wydziałów i Biblioteki Głównej Politechniki Gdańskiej, część druga zawiera streszczenia referatów wygłoszonych na sesji naukowej zorganizowanej w pierwszych dniach czerwca 1965 r. w 20 rocznicę powstania uczelni³.

Niektóre referaty są interesujące dla historii nauki i techniki; np.: J. Ciemno-łńskiego *Amsterdam — rozwój układu przestrzennego miasta*; R. Massalskiego *Sredniowieczny szpital św. Ducha w Gdańsku*; S. Porębowicza *Ze studiów nad historią szpitalnictwa. Zmiana modelu szpitala chorób zakaźnych w rozwoju historycznym. Ewolucja założeń przestrzennych i projektów architektonicznych* (tu m.in. o jednym z najwcześniejszych w Polsce zakładów typu izolacyjno-leczniczego — obszernym lazarecie w Gdańsku założonym w XVI w.); J. Stankiewicza *Twierdza Szczecin* (wały prymitywne z XVI w., fortyfikacje holenderskie z XVII w., francuskie z XVIII w., nowopruskie z XIX w., kasata twierdzy od 1873 r.); tegoż autora *Kilka uwag o najstarszych założeniach nadmorskiej twierdzy Wistoujście* (na ogólnoeuropejskim tle porównawczym budownictwa portowych wież obserwacyjno-sygnalizacyjnych i fortec strzegących wejść do portów); Z. Żuławskiego *Rozwój myśli urbanistycznej i wzrost miast XIX wieku* (powstanie nauki o budowie miast i szkolnictwa urbanistycznego we Francji; działalność urbanistów niemieckich i austriackich; bardzo płodne dla nauki osiągnięcia urbanistyki angielskiej; urbanistyka Stanów Zjednoczonych).

Referaty te pochodzą z Wydziału Architektury. Wśród referatów Wydziału Elektrycznego znajduje się referat J. Dziedzica *Daniel Gralath, elektryk gdański z XVIII wieku*⁴.

Z. Br.

Z C Z A S O P I S M

PRASA POLSKA O XI MIĘDZYKONFERENCYJNYM KONGRESIE HISTORII NAUKI

W pięćdziesięciu kilku czasopismach codziennych i tygodniowych ukazały się w ciągu drugiej połowy sierpnia i początkach września 1965 r. komunikaty i arty-

² Warto przypomnieć tu, że w 1957 r. ukazała się w Warszawie praca zbiorowa pod red. S. Strelcyna *Szkice z dziejów polskiej orientalistyki*.

³ Pierwsze dziesięciolecie uczelni przedstawia wydawnictwo: *Politechnika Gdańska 1945—1955. Księga pamiątkowa*. Warszawa 1958.

⁴ Streszczenie tego referatu w wydawnictwie jest ograniczone do kilku wierszy. Nieco szerzej o nim por. w *Kronice* niniejszego numeru, s. 673.